

Η ΑΥΤΟΕΚΤΙΜΗΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Είναι γνωστό ότι το σχολείο αποτελεί το πρώτο σημαντικό κοινωνικό περιβάλλον για το παιδί, μετά την οικογένεια. Το παιδί με την είσοδό του στο σχολείο, για πρώτη φορά, αφήνει την οικογένειά του και καλείται να αναπτύξει καινούργιους δεσμούς, τόσο με τους δασκάλους του, όσο και με τους συμμαθητές του.

Στο καινούριο αυτό περιβάλλον, ο μαθητής αφήνει πίσω του την ανεμελιά και την αθωότητα για να εισέλθει σε ένα καινούργιο σύστημα. Η «προσαρμογή» στο καινούριο αυτό σύστημα, που ονομάζεται σχολείο, είναι δύσκολη, είτε ο μαθητής είναι παιδί, είτε είναι έφηβος. Εκεί θα περάσει βασικά και πολύτιμα χρόνια της ζωής του, θα αναπτύξει την προσωπικότητά του, θα μορφωθεί και θα ωριμάσει.

Σε αυτή τη διαδικασία, πολύ μεγάλη ευθύνη επωμίζεται ο εκπαιδευτικός, καθώς έχει αναλάβει ένα διττό ρόλο. Όλοι έχουν αναγνωρίσει ότι πλέον ο εκπαιδευτικός, εκτός από μεταδότης γνώσεων, είναι και παιδαγωγός. Δηλαδή, από τη μια μεριά προσαρμόζει και μεταδίδει τη γνώση στους μαθητές του και από την άλλη τους καθοδηγεί και τους διαπαιδαγωγεί.

Επομένως, ο ρόλος του, όπως και ο ρόλος του γονέα, είναι πολύ σημαντικός, καθώς συνιστά έναν από τους κυριότερους φορείς κοινωνικοποίησης και διαπαιδαγώγησης των νέων και των παιδιών. Συμβάλλει καθοριστικά στο να ενδυναμώσουν τα παιδιά και οι νέοι τη θέλησή τους και να αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες, τους παρέχει κοινωνική στήριξη, αλλά ταυτόχρονα συμβάλλει και στην ανάπτυξη της αυτοαντίληψης και της αυτοεκτίμησής τους.

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τόσο τη δυσκολία, όσο και τη σημαντικότητα του ρόλου του εκπαιδευτικού στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών του.

Αρχικά όμως, θα χρειαστεί να κατανοήσουμε την έννοια της αυτοεκτίμησης. Η αυτοεκτίμηση αναφέρεται στο πώς νιώθουμε σχετικά με διάφορες πλευρές του εαυτού μας, όπως η εμφάνιση, οι ικανότητες, η συμπεριφορά, οι εμπειρίες του παρελθόντος και το πώς μας βλέπουν οι άλλοι. Αποτελεί αίσθημα προσωπικής αποδοτικότητας και αξίας και διαμορφώνεται από πολύ μικρή ηλικία. Συγκεκριμένα, είναι ένα αίσθημα το οποίο πηγάζει από την ποιότητα των σχέσεών μας με τους άλλους και διαμορφώνεται από τα μηνύματα που έχουμε λάβει ως παιδιά από τους σημαντικούς ενήλικες στη ζωή μας (γονείς και δάσκαλοι), όπως και από τις γενικότερες εμπειρίες στη ζωή μας. Με την πάροδο του χρόνου μπορεί να ενισχύεται ή να αποδυναμώνεται. Βασικός παράγοντας για την ενίσχυσή της, αποτελεί η αναγνώριση και η αποδοχή όλων των πλευρών του εαυτού μας, θετικών και αρνητικών.

Γενικότερα, το αίσθημα της αυτοεκτίμησης περιλαμβάνει πίστη στον εαυτό μας και στις ικανότητές μας, αλλά και αυτοσεβασμό. Δηλαδή, να νοιάζομαι για τον εαυτό μου και να τον φροντίζω, χωρίς να θεωρώ τους άλλους υπεύθυνους για μένα.

Όπως προείπαμε, η αυτοεκτίμηση διαμορφώνεται από μικρή ηλικία και από τα βιώματα που έχουν τα παιδιά από τους σημαντικούς ενήλικες της ζωής τους. Έτσι, με την είσοδο των παιδιών στο σχολείο, ο εκπαιδευτικός, έρχεται πολλές φορές αντιμέτωπος με μαθητές που είτε η αυτοεκτίμησή τους είναι υψηλή, είτε μειωμένη. Αυτό είναι πιθανό να συμβαίνει, λόγω των δύσκολων οικογενειακών συνθηκών που μπορεί να βιώνει το παιδί. Για παράδειγμα, η απόρριψη που έχει δεχτεί από τους ενήλικες της ζωής του (συναισθηματική κακοποίηση, θάνατος, διαζύγιο, σοβαρή ασθένεια και παρατεταμένη απουσία ενός από τους δύο γονείς, για οποιονδήποτε λόγο), η κατά οποιονδήποτε τρόπο διαφορετικότητα (διαφορετική φυλή, πολιτισμός, διαφορετικό χρώμα δέρματος, διαφορετικά σωματικά χαρακτηριστικά) και η υπερπροστασία που μπορεί να έχει σαν συνέπεια τη μη ανάληψη ευθυνών από τα παι-διά, έχουν σαν αποτέλεσμα, να πληγεί σημαντικά η αυτοεκτίμηση του παιδιού.

Παρόλα αυτά, οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να ξεπεράσουν τις επικείμενες δυσκολίες και όχι μόνο να μεταδώσουν στο παιδί τις απαραίτητες ακαδημαϊκές γνώσεις, αλλά και να του παρέχουν ένα ασφαλές και ενθαρρυντικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο θα μπορέσει να ενισχύσει τη μειωμένη αυτοεκτίμησή του.

Αυτό είναι πιθανό να συμβεί αν ο εκπαιδευτικός:

- **Σκέφτεται θετικά για τον κάθε μαθητή** και τον βοηθά να συνειδητοποιήσει τα πλεονεκτήματά του. Είναι καλό να μιλάει στο παιδί για τα καλά στοιχεία και τις δυνατότητες που έχει.
- **Ενθαρρύνει και επαινεί το μαθητή όσο το δυνατόν πιο συχνά**, ασκώντας λιγότερη αρνητική κριτική.
- Επιτρέπει στα παιδιά να **εκφράζονται ελεύθερα**, να συζητούν για τα συναισθήματά τους, πάντα όμως με σεβασμό στους άλλους.
- **Προσεγγίζει τον απομονωμένο** ή ντροπαλό μαθητή, αναγνωρίζοντας όμως πάντα την ανάγκη ορισμένων μαθητών να είναι μόνοι τους. Μπορεί να εφαρμόσει ομαδικές δραστηριότητες και να δώσει ευκαιρίες στο μαθητή να πετύχει.
- **Ενθαρρύνει την έννοια της κοινότητας**, του «ανήκω» στην τάξη και τους **παροτρύνει να δημιουργήσουν φιλίες** κάνοντας παρέα ή στήνοντας ομάδες κοινών ενδιαφερόντων. Μπορεί να αναθέσει ομαδικές εργασίες για τις οποίες θα συνεργάζεται όλη η τάξη μαζί.
- **Προτρέπει** τους μαθητές **να δημιουργήσουν ένα δίκτυο υποστήριξης** μεταξύ τους και να βοηθούν ο ένας στον άλλο.
- **Δίνει ευκαιρίες** να ολοκληρώσουν μια εργασία και να κάνουν κάτι, **όταν η επιτυχία είναι σίγουρη**. Αντίθετα, πρέπει να προσπαθεί να αποφύγει καταστάσεις κατά τις οποίες η αποτυχία είναι αναπόφευκτη.
- **Ενισχύει** τους μαθητές να **αναλάβουν την ευθύνη** τόσο του εαυτού τους, όσο και των πράξεών τους. Μπορεί να αναθέσει εργασίες με αυξημένες ευθύνες και να δώσει την ευκαιρία να βοηθήσουν τους ενήλικες του σχολείου.
- Είναι **δίκαιος και σταθερός**, δίνοντας στην τάξη μια δομή με όρια λογικά και κατανοητά. Όσο είναι δυνατόν, αφήνει τους μαθητές να βάλουν τους δικούς τους, βασικούς κανόνες για την τάξη, με κεντρικό σημείο το σεβασμό προς τους άλλους. Έχει σαν μότο «**Σεβόμαστε ο ένας τον άλλο, ενήλικες και παιδιά!**»
- Απευθύνεται στον **κάθε μαθητή με το μικρό του όνομα**.
- **Συμβουλεύει ή επιπλήττει** ένα μαθητή **μακριά από τους άλλους**.
- **Αποφεύγει να σαρκάζει** και να υποβιβάζει τους μαθητές.
- **Αναγνωρίζει τα λάθη του**. Δεν φοβάται να απολογηθεί. Τα παιδιά καταλαβαίνουν τα σημάδια λάθους – και καμία φορά τα δέχονται με χαρά. Μπορεί να εξηγήσει πως δεν είναι τραγικό να αποτύχεις. **ΟΛΟΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΛΑΘΗ**.
- Εργάζεται όσο το δυνατόν **πιο στενά με τους γονείς** και τα μέλη της οικογένειας.

Συχνά οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν έντονους προβληματισμούς σχετικά με το αν και πόσο ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του ρόλου τους, μέσα σε ένα δύσκολο εκπαιδευτικό σύστημα που συνεχώς αλλάζει, χωρίς να παρέχει υποστήριξη και ενίσχυση στο παιδαγωγικό ρόλο τους, γεγονός που δε διευκολύνει την πραγματοποίηση δημιουργικών παρεμβάσεων στους μαθητές.

Παρόλα αυτά, ο εκπαιδευτικός **χρειάζεται να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις ως πηγή δημιουργίας για να εμπλουτίσει τις εμπειρίες του και να ενισχύσει την αυτοπεποίθησή του, αλλά και να κινητοποιήσει καινούργιους μηχανισμούς εξεύρεσης λύσεων** για νέες, μελλοντικές προκλήσεις-προβλήματα.

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε, ότι **ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι αρκετά δύσκολος και απαιτητικός**, καθώς δε βρίσκεται αντιμέτωπος μόνο με τα διαφορετικά ηλικιακά επίπεδα ψυχοκοινωνικής και πνευματικής εξέλιξης των παιδιών, αλλά και με τις μεγάλες ατομικές διαφορές μεταξύ των μαθητών της ίδιας ηλικίας. Όπως είπαμε, κάθε μαθητής κουβαλάει τις δικές του εμπειρίες, κυρίως από το οικογενειακό του περιβάλλον, οι οποίες διαμορφώνουν εν μέρει τις συναισθηματικές του ανάγκες και τις δυνατότητες εξέλιξής του. Αυτός ο εσωτερικός πλούτος άλλοτε μπορεί να συμβάλλει θετικά στην προσαρμογή στο σχολείο και άλλοτε να την εμποδίσει. Επομένως, **ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι αδιαμφισβήτητα σημαντικός στην πορεία του παιδιού προς την γνωστική, συναισθηματική, κοινωνική ανάπτυξη και ολοκλήρωσή του**

Πηγή: Κέντρο Πρόληψης Ρεθύμνου